

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobkyně: **H. M.**
bytem X
zastoupená advokátem Mgr. Lukášem Hojdnem
se sídlem Francouzská 299/98, Praha 10

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
se sídlem Palackého náměstí 375/4, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 8. 2. 2024, č. j. MZDR 1602/2024-4/PRO,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 8. 2. 2024, č. j. MZDR 1602/2024-4/PRO, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

- II. Žalovaný je povinen do 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 12 342 Kč, a to do rukou jejího zástupce Mgr. Lukáše Hojdna, advokáta.

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým ministr zdravotnictví zamítl její rozklad proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 11. 2023, č. j. MZDR 16582/2023-8/PRO. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně podaná dne 19. 5. 2023 o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů.
2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že jí byl dne 12. 7. 1990 v nemocnici ve Stodě proveden lékařský zákrok spočívající ve sterilizaci. Poněvadž žalobkyně o sterilizaci nestála a nikdy k ní neudělila souhlas, došlo k ní v rozporu s právem, neboť byly porušeny právní předpisy upravující v rozhodném období provedení sterilizace, zejména zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, a směrnice Ministerstva zdravotnictví ČSR č. LP-252.3-19.11.71., o provádění sterilizace (dále jen „směrnice“).
3. Žalobkyně podstoupila sterilizaci pouze na základě mylné domněnky, že sterilizace je druhem antikoncepce a bude možné ji případně zvrátit. Zdravotní personál nikdy nic žalobkyni srozumitelně nevysvětlil a nijak ji nepoučil. Žalobkyni byly naopak úmyslně zamlčeny rozhodné skutečnosti. Ve zdravotnické dokumentaci žalobkyně absentuje jakýkoliv dokument prokazující řádné poučení žalobkyně o povaze, alternativách, následcích a rizicích daného zákroku.
4. Ministr zdravotnictví se s námitkou žalobkyně stran chybějícího poučení nevypořádal, neboť pouze konstatoval, že „[ž]adatelka v žádosti kromě jiného podepsala: „Další dítě si již nepřejí.“ Z této formulace je zřejmé, že žadatelka musela vědět o následcích zamýšleného zákroku.“. Toto sdělení nelze považovat za řádné poučení a žalobkyně si nemohla být plně vědoma povahy a následků zákroku.
5. Protiprávnost sterilizace dokládá i absence jejího řádného odůvodnění. Na chybějící odůvodnění upozorňovala žalobkyně žalovaného i ve svém rozkladu, ten se však touto námitkou nezabýval.
6. Žalovaný se rovněž nezabýval upozorněním žalobkyně na chybějící výrok sterilizační komise v protokolu o jednání sterilizační komise ze dne 11. 7. 1990.
7. Dále se žalobkyně ohradila proti vypořádání její rozkladové námitky týkající se porušení § 4 odst. 4 a § 36 odst. 2 a 3 správního řádu. Žalobkyni byl dne 8. 11. 2023 doručen přípis žalovaného ze dne 1. 11. 2023, č. j. MZDR 16582/2023-7/PRO, ve kterém žalovaný mj. vyzval žalobkyni, aby v 10denní lhůtě ode dne doručení výzvy doplnila svou žádost o rozhodující skutečnosti a důkazy, na nichž staví svá tvrzení o protiprávnosti sterilizace. Poslední den lhůty připadl na den 20. 11. 2023. Ještě během této lhůty, konkrétně dne 20. 11. 2023, však bylo žalobkyni doručeno prvostupňové rozhodnutí. Žalobkyně tak nemohla vyjádřit své stanovisko, vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a uplatňovat svá práva.
8. Ministr zdravotnictví pouze poznamenal, že si je vědom tohoto pochybení, jež však nemá vliv na zákonnost prvostupňového rozhodnutí. Tvrzení ministra zdravotnictví, že Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

žalobkyně v přípisu ze dne 20. 11. 2023 pouze zrekapitulovala svá stanoviska vyslovená již v žádosti, je nepravdivé. Žalobkyně nově uvedla např. informaci, že neobdržela žádné finanční odškodnění za podstoupení sterilizace od poskytovatele zdravotních služeb.

Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout, přičemž k námitkám žalobkyně předně odkázal na napadené a prvostupňové rozhodnutí.
10. K tvrzení žalobkyně, že nevěděla o nezvratnosti zákroku, žalovaný uvedl, že o smyslu vyjádření žalobkyně „*Další dítě si již nepřeji.*“ nelze mít pochybnosti – žalobkyně si nepřála již nikdy otěhotnět. Kdyby tím myslela nějaké konkrétnější (kratší) období, pak by jej specifikovala. Nadto je z anamnézy žalobkyně zřejmé, že kromě opakovaných porodů byla také opakovaně na umělém přerušení těhotenství (interrupci), čili musela být v souladu s § 4 odst. 1 věta druhá vyhlášky č. 75/1986 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství, opakovaně poučena o způsobech použití antikoncepčních metod a prostředků.
11. K tvrzení žalobkyně, že nebyla dostatečně poučena, žalovaný uvedl, že informovaný souhlas je výsledkem ústní rozpravy mezi pacientem a ošetřujícím lékařem. Jedině při ústním projednání situace se může ošetřující lékař přesvědčit, že pacient zákroku a jeho rizikům a alternativám porozuměl. Ve zdravotnické dokumentaci se pak samozřejmě nenachází zápis z tohoto rozhovoru. O tom, že poučení pacienta nemuselo být v době sterilizace žalobkyně písemné, svědčí jednoznačně § 23 odst. 1 a 2 zákona č. 20/1966 Sb., který hovoří o poučení nemocného vhodným způsobem; písemná forma souhlasu tedy nebyla stanovena. Žalovaný k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2023, sp. zn. 25 Cdo 3100/2021.
12. Žalovaný nesouhlasil ani s tezí žalobkyně, že její žádost o sterilizaci nebyla odůvodněna. Žádost o sterilizaci je odůvodněna následovně: „*4x jsem porodila, mám 5 dětí, 2x interrupci. Další dítě si již nepřeji.*“. Tehdejší právní úprava nespecifikovala žádné konkrétní nároky na odůvodnění žádostí o provedení sterilizace. Citované odůvodnění je dostačující v tom smyslu, že je z něj patrné, že žalobkyně zvážila svoji rodinnou situaci a reprodukční strategii, rozhodla se již další dítě nepočít a jako cestu zvolila provedení sterilizace.
13. Ohledně námitky žalobkyně, že žalovaný nevyčkal uběhnutí lhůty, kterou sám stanovil v poučení dle § 36 odst. 3 správního řádu, žalovaný podotkl, že toto dílčí procesní pochybení nepopírá. Zdůraznil však, že se (ministr zdravotnictví) detailně seznámil s doplňujícím vyjádřením žalobkyně reagující na poučení dle § 36 odst. 3 správního řádu. V tomto vyjádření nezazněla žádná nová skutečnost a nebyl vznesen žádný návrh na doplnění dokazování. Žalobkyně toliko shrnula svá stanoviska, která formulovala již v žádosti. Dané procesní pochybení tak nemohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Žalovaný dodal, že řízení před orgánem prvního a druhého stupně tvoří jeden celek.

Jednání před soudem

14. Při jednání dne 30. 9. 2024 žalobkyně i žalovaný setrvali na svých procesních stanoviscích, odkázali na svá písemná podání a shrnuli svou argumentaci. Žalobkyně akcentovala nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, když nebyly vypořádány její námitky týkající se chybějícího výroku sterilizační komise a okolnosti, že byla v předmětném období ve stresu. Dále upozornila, že před provedením sterilizace u ní nebyla sterilizace nikdy indikována, jak vyplývá ze zdravotnické dokumentace. Souhlas se zákrokem

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

podepsala jen den před ním, k čemuž žalovaný podotkl, že u lékařských zákroků se souhlasy běžně udělují těsně před jejich provedením.

15. Co se týče důkazních návrhů, žalobkyně navrhla svůj účastnických výsledch, který soud neprovedl, dal však žalobkyni možnost vyjádřit se. Žalobkyně uvedla, že měla v úmyslu podstoupit interrupci, nikoli sterilizaci. V daném období byla ve stresu s ohledem na rodinnou situaci. Její vyjádření, že nechce další dítě, znamenalo, že je nechce v dohledné době, nikoli, že už nechce vůbec žádné děti. O své sterilizaci se dozvěděla až s odstupem 6 týdnů. K tomu žalovaný opáčil, že podstoupení sterilizace muselo být žalobkyni zřejmé z její žádosti o sterilizaci.

Posouzení žaloby soudem

16. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu [§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)].
17. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
18. Podle § 3 odst. 1 zákona č. 297/2021 Sb. *sterilizací v rozporu s právem se pro účely tohoto zákona rozumí zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.*
19. Podle § 3 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. *porušením právních předpisů a okolnostmi podle odstavce 1 se rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.*
20. Podle § 27 zákona č. 20/1966 Sb. *sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví.*
21. Podle § 2 směrnice sterilizace je přípustná, provádí-li se ve zdravotnickém zařízení na vlastní žádost nebo se souhlasem osoby, u níž má být sterilizace provedena [dále jsou pod písm. a) až g) uvedeny jednotlivé případy; písm. a) se týká nemocných pohlavních orgánů, ostatní písmena zdravých].
22. Podle § 5 odst. 1 písm. b) směrnice o tom, že sterilizace je indikována, rozhoduje v případech podle § 2 písm. b) až g) lékařská komise k tomu účelu ustavená (sterilizační komise) [...].
23. Podle § 11 směrnice je-li o žádosti rozhodnuto kladně, pošle předseda žadatelku (žadatele) s doporučením na ženské (urologické nebo chirurgické) oddělení, jehož vedoucí je členem komise. Zároveň tam zašle opis protokolu, který se stane součástí chorobopisu. Před zákonem podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena, popřípadě její zákonný zástupce (opatrovník), prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparaibilní.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

24. Soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. O nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů lze hovořit v situaci, kdy se správní orgán v rozhodnutí řádně nevypořádá se všemi námitkami účastníků řízení, případně své rozhodnutí neodůvodní vůbec nebo nedostatečně vzhledem k požadavkům zákona (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 2 As 37/2006). Jak judikoval již Vrchní soud v Praze [rozsudek ze dne 26. 2. 1993, sp. zn. 6 A 48/92 (SJS 27/0; SP 27/1994); shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009-46], z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů.
25. Soud shledal, že se ministr zdravotnictví nijak nevypořádal s rozkladovou námitkou žalobkyně, že v protokolu o jednání sterilizační komise absentuje výrok. Totožnou námitku vznesla i ve své reakci na přípis žalovaného doručené žalovanému dne 20. 11. 2023. V napadeném rozhodnutí je v části shrnující prvostupňové rozhodnutí uvedeno, že sterilizační komise žádost žalobkyně projednala a provedení sterilizace povolila. To je ovšem v rozporu s obsahem správního spisu, neboť protokol o jednání sterilizační komise výrok neobsahuje. V daném protokolu je předtištěno, že sterilizační komise „*povoluje-zamítá sterilizaci žadatelky z těchto důvodů:*“, přičemž není zaškrtnuta, či přeškrtnuta žádná z možností. Námitka žalobkyně stran absentujícího výroku sterilizační komise tudíž není bezpředmětná, nebylo možné ji vyvrátit prostým konstatováním, že sterilizační komise provedení sterilizace povolila, a ministr zdravotnictví se s ní tedy měl vypořádat. Napadené rozhodnutí je proto v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
26. Právě uvedené platí i pro související námitku žalobkyně, že v protokolu o jednání sterilizační komise chybí odůvodnění. Také tuto námitku žalobkyně vznesla jak v rozkladu, tak v reakci na přípis žalovaného. Ministr zdravotnictví se s ní nijak nevypořádal, napadené rozhodnutí je proto v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
27. Návazně na to soud konstatuje, že důvodný je též žalobní bod, že žalovaný vydal prvostupňové rozhodnutí v okamžiku, kdy žalobkyni ještě běžela lhůta pro vyjádření na základě přípisu žalovaného ze dne 1. 11. 2023, č. j. MZDR 16582/2023-7/PRO. Žalovaný si byl vědom svého pochybení (prvostupňové rozhodnutí bylo žalobkyni zasláno již dne 20. 11. 2024, ač bylo datováno dnem 21. 11. 2024). Samo o sobě by toto pochybení nemuselo vést k nezákonnosti napadeného rozhodnutí, pokud by se vypořádalo s dodatečnou argumentací žalobkyně obsaženou v reakci na přípis žalovaného. Soud podotýká, že důkazní návrhy obsaženy nebyly. Jak ovšem soud uvedl výše, ministr zdravotnictví námitky žalobkyně nevypořádal. Soud dodává, že ač bylo touto vadou stíženo prvostupňové rozhodnutí, nepovažoval za nutné ho zrušit dle § 78 odst. 3 s. ř. s. Fakticky se totiž tato procesní vada projevila v nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, ministr zdravotnictví ji tak může zhojit.
28. Pokud jde o odůvodnění napadeného a prvostupňového rozhodnutí vztahující se k problematice poučení žalobkyně a s tím související otázky řádnosti souhlasu se zákrokem, soud má za to, že úvahy správních orgánů jsou stručné, leč přezkoumatelné. Závěr správních orgánů je ovšem nesprávný, a tedy nezákonný.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

29. Dle směrnice bylo zapotřebí splnit tři podmínky pro to, aby byla sterilizace provedena v souladu s tehdy platnými a účinnými právními předpisy: podání žádosti, schválení komisí (k tomu viz výše vada nepřezkoumatelnosti) a konečně podpis prohlášení, že daná osoba, či její zákonný zástupce s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní (§ 11 směrnice). Argumentace žalovaného, že pro informovaný souhlas nebyla v rozhodné době potřeba písemná forma, poněvadž šlo o výsledek ústní rozpravy mezi pacientem a ošetřujícím lékařem, přitom § 11 směrnice zcela opomíjí.
30. Správní spis, resp. zdravotní dokumentace neobsahuje podepsané prohlášení žalobkyně, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní. Zdravotnická dokumentace ostatně neobsahuje ani samotné písemné poučení.
31. Takovým písemným prohlášením či jemu předcházejícím písemným poučením žalobkyně nemůže být žádost žalobkyně o sterilizaci. Předně, z ustanovení směrnice vyplývá určitá posloupnost potřebných kroků, takže souhlas (popř. poučení) dle § 11 směrnice by měl následovat až po kladném rozhodnutí sterilizační komise, přičemž žádost o sterilizaci předchází oběma. Podstatné jsou však především obsahové náležitosti stanovené § 11 směrnice, tedy že musí být dán souhlas se zákrokem, a to na základě informace o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní. Souhlas se zákrokem a informaci o vratnosti zákroku soud v žádosti o sterilizaci a ani nikde jinde ve zdravotní dokumentaci nenalezl.
32. Samotná žádost o sterilizaci nepředstavuje souhlas se zákrokem, z § 11 směrnice jasně vyplývá, že rovněž v případě vlastní žádosti o sterilizaci musí být dán i souhlas. Je totiž navázán na to, že žadatel musí být poučen o míře vratnosti zákroku, která mu v okamžiku podání žádosti nemusí být známa. Ze skutečnosti, že žalobkyně ve své žádosti uvedla „*Další dítě si již nepřejí.*“, pak nelze dovozovat, že byla poučena o nezvratnosti sterilizace. Jde o slova žalobkyně, nikoli poučení ze strany lékařů. Poučení o tom, do jaké míry je zákrok reparabilní, přitom mělo vzejít od lékařů a mělo být písemné a také výslovné, srozumitelné a jednoznačné.
33. Nelze tedy než uzavřít, že sterilizace žalobkyně proběhla v rozporu s v rozhodné době platnými a účinnými právními předpisy.
34. Soud podotýká, že k obdobnému závěru dospěl zdejší soud v rozsudku ze dne 21. 5. 2024, č. j. 11 Ad 5/2023-61; zde byl součástí zdravotní dokumentace souhlas s provedením operace, ovšem naprosto povšechný a nadto neobsahující poučení.
35. Soud závěrem připomíná, že v případě rozhodování o žádosti dle zákona č. 297/2021 Sb. je nutné mít na zřeteli účel a smysl tohoto zákona, jímž je odškodnění obětí protiprávních sterilizací, a z toho vyplývající nutnost postupovat ve vztahu k žadatelům co nejvstřícněji. Jelikož se jedná o již mnohokrát opakované judikatorní závěry, soud pro stručnost odkazuje např. na body 64 a násl. rozsudku sp. zn. 11 Ad 5/2023, nebo body 16 a násl. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65.

Závěr

36. Jelikož soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné a nezákonné, zrušil jej dle § 78 odst. 1 s. ř. s. Dále soud vrátil věc dle § 78 odst. 4 s. ř. s. žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaný, resp. ministr zdravotnictví

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

povinen vypořádat opomenuté námitky žalobkyně a vycházet z toho, že sterilizace žalobkyně proběhla v rozporu s v rozhodné době platnými a účinnými právními předpisy.

37. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož byla žalobkyně ve věci zcela úspěšná, uložil soud žalovanému zaplatit jí náhradu nákladů řízení. Náklady žalobkyně představují náklady zastoupení advokátem, kterému náleží odměna stanovená dle § 6 odst. 1, § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve výši 3 100 Kč a paušální náhrada hotových výdajů stanovená dle § 13 odst. 4 téže vyhlášky ve výši 300 Kč za každý ze tří úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, písemné podání nebo návrh ve věci samé – žaloba, účast na jednání) a náhrada za daň z přidané hodnoty v sazbě 21 % ve výši 2 142 Kč. Celkem náklady řízení činí 12 342 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 30. září 2024

Milan Tauber v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.